

آشنایی با اداره امور آزمایشگاه های زاهدان

استان سیستان و بلوچستان در شرق جنوب شرقی واقع است. این استان با حدود ۱۸۰,۷۲۶ کیلومتر مربع وسعت، کمابیش اندازه کشور سوریه بزرگی دارد و بیش از ۱۱ درصد وسعت ایران را در بر می گیرد. سیستان شامل زابل و شهرهای اطرافش است و بلوچستان در بر گیرنده بقیه شهرها از زاهدان تا چابهار است.

سیستان و بلوچستان ۱۱۰+ کیلومتر مرز با کشورهای پاکستان و افغانستان و ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی با دریای عمان دارد و به دلیل قرار گرفتن در موقعیت راهبردی و ترانزیتی از اهمیت فراوانی برخوردار است به ویژه بندر چابهار که تنها بندر اقیانوسی ایران و آسان ترین و بهترین راه دسترسی کشورهای آسیای میانه به آب های آزاد است.

مردم استان سیستان و بلوچستان از قومیت های بلوچ و سیستانی است که بلوچ ها به زبان بلوچی با لهجه های متفاوت و عموماً با مذهب تسنن و تشیع و سیستانی ها به گویش پارسی سیستانی صحبت می کنند و مذهب تشیع اند. این استان بیشتر آب و هوای گرم و خشک دارد اما در عین حال از تنوع آب و هوایی و اقلیمی ویژه ای برخوردار است و مناطق کوهستانی، جنگلی و باتلاقی نیز در این استان پهنانور به چشم می خورد. استان سیستان و بلوچستان با داشتن موقعیت راهبردی بازرگانی و ترانزیتی و دارا بودن کشاورزی و باغبانی (به ویژه میوه های استوایی و گرمسیری) و همچنین جاذبه های فراوان تاریخی و طبیعی و نیز صنعت در حال رشد از توانایی و ظرفیت فوق العاده ای برای توسعه و آبادانی برخوردار است.

دانشگاه علوم پزشکی زاهدان یکی از دانشگاه های استان سیستان و بلوچستان است که فعالیت رسمی خود را اواخر دهه ۱۳۶۰ شروع کرد. دانشکده پزشکی زاهدان در سال ۱۳۶۵ با تعداد کمتر از ۱۰ عضو هیئت علمی و پذیرش تعداد ۲۸ نفر دانشجوی پزشکی، فعالیت آموزشی خود را شروع کرد. پذیرش دانشجو تا سال ۱۳۷۸ بین ۱۲۵,۹۰ نفر افزایش یافت و پس از آن تا سال ۱۳۸۴ به ۶۰,۴۰ نفر تقلیل پیدا کرد. در سال ۱۳۸۵ مجدداً به ۷۰ نفر افزایش یافت. در سال ۱۳۹۵، ۱۰۷ نفر دانشجو در رشته پزشکی و ۲۲ نفر دانشجو در رشته علوم تغذیه پذیرفته شده اند. این دانشکده هم اکنون با تعداد ۱۷۳ نفر عضو هیئت علمی در ۱۵ گروه علوم پایه و ۱۹ گروه بالینی در ۱۱ رشته تخصصی بالینی (چشم پزشکی، داخلی، جراحی عمومی، کودکان، زنان و زایمان، عفونی، رادیولوژی، بیهوشی، روانپزشکی، قلب و عروق و طب اورژانس)، یک رشته فوق تخصصی (ویتره و ریتن)، ۶ رشته کارشناسی ارشد (میکروپزشکی، انگل شناسی، بیوشیمی، فیزیولوژی، روانشناسی بالینی و علوم تشریح)، رشته کارشناسی تغذیه و دوره پودمانی مدیریت عالی بهداشت (MPH) با تعداد ۱۴۶۲ دانشجو فعالیت آموزشی دارد. بیمارستان های آموزشی شامل: بیمارستان آموزشی پژوهشی درمانی فوق تخصصی علی ابن ابی طالب (با ۴۲۶ تخت)، بیمارستان آموزشی پژوهشی درمانی خاتم الانبیاء (ص) (۲۳۴ تخت)، بیمارستان آموزشی پژوهشی درمانی الزهرا (س) (۵۰ تخت)، بیمارستان آموزشی پژوهشی درمانی بوعلی (۵۰ تخت)، بیمارستان آموزشی پژوهشی درمانی بهاران (۷۲ تخت)، بیمارستان آموزشی پژوهشی درمانی تخصصی اطفال علی اصغر (ع)، بیمارستان رازی سراوان، بیمارستان ۲۲ بهمن خاش (۹۶ تخت)، بیمارستان امام علی (ع) چابهار. رییس دانشگاه به همراه هفت معاون خود شامل معاونت تحقیقات و فناوری، معاونت آموزشی، معاونت درمان، معاونت توسعه و مدیریت منابع، معاونت بهداشتی، معاونت غذا و دارو معاونت دانشجویی و فرهنگی ارکان اصلی دانشگاه را تشکیل می دهند. رؤسای دانشکده ها نیز توسط رییس دانشگاه تعیین و منصوب می شوند.

دکتر رامین سروانی، فارغ التحصیل دانشگاه تربیت مدرس در رشته ی بیوشیمی تخصصی بالینی، مسوول فنی آزمایشگاه تخصصی دیابت حضرت علی اصغر و رییس اداره امور آزمایشگاه های و نظارت بر شبکه ی آزمایشگاهی دانشگاه و معاونت تحقیقات و فن آوری دانشکده ی پیرا پزشکی است. در ادامه ی این مصاحبه با تجربیات وی و فعالیت های اداره ی امور آزمایشگاه های استان سیستان و بلوچستان آشنا خواهیم شد.

✓ تدارکات:

کارشناس تامین نیازهای تجهیزاتی، مواد و کیت های آزمایشگاهی، تعمیرات و تامین لوازم یدکی

❖ در آغاز، خواهشمند است در باره ی کارویژه اداره

امور آزمایشگاه ها توضیح دهید؟

✓ ارزیابی بر اساس چک لیست های بدون کشوری به تفکیک نوع بخش و نوع آزمایش

✓ آموزش ادواری:

آموزش روش های جدید و بازآموزی، تهیه و تنظیم روش های آزمایشگاهی استاندارد SOP

✓ امور پرسنلی:

برنامه ریزی بر مبنای تعریف انواع آزمایشگاه در سطوح بهداشتی و درمانی و پیگیری امور مربوطه

✓ برنامه ریزی:

مشارکت در برنامه های تحقیقاتی کشور به عنوان ناظر یا مجری در زمینه های واگیر، غیر واگیر و اپیدمی ها

✓ آمار:

جمع آوری آمار و اطلاعات در زمینه فعالیت های آزمایشگاهی و بیماری های واگیر، مواد مخدر، بیماری های ژنتیک و ...

✓ کنترل کیفی:

کنترل بر انتخاب، توزیع و استفاده مواد، کنترل بر روی نتایج آزمایشات و کنترل بر روی نیروی انسانی

✓ نظارت:

پایش و ارزیابی بر اساس چک لیست های مدون کشوری به تفکیک نوع بخش و نوع آزمایش

از سایر فعالیت های اداره ی امور آزمایشگاه ها با توجه به این که شبکه ی گسترده ای را پوشش می دهد:

✓ تجهیز کردن و آموزش در مناطق روستایی

✓ پخش لوازم و ملزومات لازم در بخش تشخیص سل

✓ برای بیمه روستایی برای بخش یک، کار های پوششی

آن را انجام می دهیم

✓ سطح دو که آزمایشگاه مرکزی استان ها می شود و

آزمایشگاه های سطح یک و بیمارستان های زاهدان

✓ تجهیز دستگاه ها و تجهیز پرسنل توسط ما انجام

می شود

✓ نیاز سنجی نسبت به اینکه چه تست هایی باید انجام

شود و چه تست هایی باید اضافه شود

✓ کنترل های داخلی و کنترل های خارجی

✓ نظارت بر بخش خصوصی

✓ صدور پروانه ها

✓ انجام امور مربوط به مسوولین فنی

✓ جا به جایی هایی که انجام می شود

✓ انجام و نظارت آیین نامه ها

❖ اداره امور آزمایشگاه دانشگاه شما زیر نظر ریاست دانشگاه فعالیت دارد یا معاونت؟

اداره ی امور آزمایشگاه ها زیر نظر معاونت درمان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان است.

❖ آیا مدیریت تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه به عهده این اداره است همان طور که مدیریت تجهیزات پزشکی توسط اداره تجهیزات پزشکی صورت می گیرد؟

خیر یک بخش مستقل است که تجهیزات پزشکی کل دانشگاه تحت نظارت و سرپرستی آن ها صورت می گیرد. ولی ما به عنوان عضو در این بخش حضور داریم و درخواست ها و پیشنهادات خود را به بخش تجهیزات پزشکی دانشگاه ارایه می کنیم.

❖ آیا اداره امور آزمایشگاه ها در سیاست گذاری های کلان تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه نقش محوری دارد؟

بله ما با نیاز سنجی و اینکه چه آزمایشاتی اضافه شود و نوع آزمایشات که باید انجام شود بررسی کمبود ها و در سند چشم انداز هزار و چهارصد چهارم سر ممیزی وجود دارد که سه سر ممیزی و همچنین سیاست های کلان آزمایشگاه توسط ما صورت می گیرد.

❖ چند نفر پرسنل دارید و وظایف هر بخش چیست؟

پنج یا شش پرسنل داریم. بخش صدور پروانه ها، بخش نیاز سنجی، بخش پژوهشی و برنامه ریزی آموزشی، بخش کنترل کیفی، بخش تغییر و تحول نظام سلامت از بخش های اداره امور آزمایشگاه های استان سیستان و بلوچستان است.

❖ از فعالیت های علمی این اداره بر ایمان بگویند؟

هر ماه یا هر دو ماه یکبار کارگاه آموزشی داریم. غیر از این مورد، در هر شبکه بر اساس نیاز پرسنل کارگاه آموزشی

آن طور که ما انتظار داریم به عنوان یک رفرنس فعالیت نمی کند. چالش دیگری که وجود دارد این است که باید جواب آزمایشات به صورت اینترنتی و از طریق کد ملی استعلام گرفته شود که رفت و آمد های غیر ضروری کم شود و برای هر فرد بانک اطلاعاتی وجود داشته باشد که تغییرات آزمایشات ملموس شود.

❖ استان شما دارای چه تعداد آزمایشگاه است و پراکندگی آن در شهرها و روستاهای استان به چه نحو است؟

اولین استان پهناور کشور، استان سیستان و بلوچستان است. ما پراکندگی روستایی زیادی داریم در سطح استان و تا صد و پنجاه کیلومتر فاصله بین روستایی هم داریم، اما در تمام روستا های دور و نزدیک ما آزمایشگاه و درمانگاه با تجهیزات پیشرفته مانند سل کانتر داریم.

❖ در زمینه اتوآنالایزرسل کانتر و اتوآنالایزریوشیمی. ما تقریباً تمام امکانات مورد نیاز را دارا هستیم.

یک سری تست های تخصصی معمولاً در همه ی استان ها وجود دارد که به استان تهران ارجاع داده می شود که ممکن است بیش از سه بار در سال درخواست نداشته باشیم. البته این موضوع در همه ی استان ها وجود دارد و به صورت روتین به تهران ارجاع داده می شود.

❖ وضعیت و امکانات آزمایشگاهی و تجهیزات آن در روستاها و شهرهای دور و نزدیک استان به چه صورت است و استان از جهت تامین کدام امکانات تجهیزاتی با مشکل مواجه است؟

بله تمام تست هایی که تعهد بیمه است در روستا ها موجود است و تنها تعداد محدودی تست های تخصصی کمبود داریم که آنها ارجاع می شود.

برگزار می کنیم. آموزش های مداومی که صورت می گیرد و یا آموزش هایی که برای ارتقا کیفیت داریم و همچنین برخی آموزش ها که از سایر دانشگاه های علوم پزشکی استان یا از خارج از استان به ما ارجاع داده می شود که ما نیروی آموزش دیده معرفی می کنیم.

❖ نحوه نظارت بر مدیریت نگهداشت تجهیزات آزمایشگاهی در مراکز تابعه به چه صورت است؟

ما این کار را به مسوولان فنی و سوپر وایزر ها واگذار کرده ایم. آنها مدیریت این بخش را به عهده دارند و از طریق مکاتبات نتایج را به ما اعلام می کنند و ما بیشتر کار های ستادی انجام می دهیم. چنان چه خرابی دستگاهی گزارش شود، ما شرکت های معتبر در این زمینه را معرفی می کنیم.

❖ وضعیت اجرای آزمون های کنترل کیفی و کالیبراسیون در مورد تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه چگونه اجرامی شود؟

ما سه نفر سر ممیز داریم که کنترل کیفی را در تمام آزمایشگاه های استان نظارت می کنند. کنترل کیفی داخلی را از این طریق چک می کنیم و کنترل کیفی خارجی هم که آن ها قرار داد هایی دارند و نمونه ها ارسال می شود و جوابی را که به ما می دهند چک می کنیم.

❖ تعامل اداره امور آزمایشگاه ها با مدیریت بودجه دانشگاه چگونه است؟

ما مشکلی نداریم و تعامل خوبی با مدیریت بودجه دانشگاه داریم. درخواست هایی که داریم معمولاً با تخصیص بودجه صورت می گیرد.

❖ چه چالش هایی برای انجام منسجم و قدرتمند فرآیندهای مدیریت تجهیزات آزمایشگاهی دانشگاه وجود دارد و راهکارهای پیشنهادی چیست؟

به نظر من باید یک آزمایشگاه فرانس قوی در استان ایجاد شود که کنترل کیفی تمام آزمایشگاه های و بیمارستان های استان در آن صورت بگیرد. البته ما آزمایشگاه مرجع داریم اما

اصلاحیه

در گزارش آشنایی با اداره امور آزمایشگاه های استان هرمزگان که در شماره ۱۲۶ ماهنامه تشخیص آزمایشگاهی به چاپ رسید، گفتنی است این گفتگو با احمد کریمی کارشناس آزمایشگاه صورت گرفته بود و خانم دکتر راد بعنوان رییس این اداره مشغول فعالیت است.